

Crna Gora: Projekat rekonstrukcije magistralnih puteva, M-2 dionica Tivat-Jaz

Dodatak i pojašnjenje

Izveštaj: Procjena uticaja na
životnu sredinu i društveno okruženje

Pripremljeno za Evropsku banku za
obnovu i razvoj

mart 2021. godine

1 Uvod

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) razmatra mogućnost finansiranja Uprave za saobraćaj (UZS) u okviru podrške za rekonstrukciju i modernizaciju dionice magistralnog puta Tivat - Jaz. Ovaj Projekat predstavlja dio šireg programa UZS „Projekat rekonstrukcije magistralnih puteva“ koji obuhvata i rekonstrukciju i modernizaciju puta Rožaje – Špiljani, kao i puta Podgorica - Danilovgrad.

S obzirom na obim i prirodu Projekta, EBRD je Projekat svrstala u kategoriju A u okviru svoje Politike zaštite životne sredine i socijalne politike (2014). Stoga, bilo je neophodno izvršiti sveobuhvatnu procjenu uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja (ESIA), uz javno objavljivanje ESIA paketa u trajanju od najmanje 120 dana. Period javnog uvida u ESIA dokumentaciju je započeo 7. avgusta 2020. godine, a završio se 5. decembra 2020. godine.

Ovaj dodatak se odnosi na ažuriranje ESIA izvještaja i rezimira sve relevantne komentare koji su dostavljeni tokom perioda objavljivanja i objašnjava na koji način i gdje su obrađeni u ažuriranom ESIA Izvještaju.

Pored toga, i nakon perioda javnog uvida, urađena je nezavisna procjena bezbjednosti saobraćaja i pješaka. Uprava za saobraćaj je u potpunosti prihvatila preporuke navedene u izvještaju, a naknadne izmjene u ESIA dokumentaciji su detaljno opisane u ovom dodatku. Izvještaj će biti uključen u ESIA paket.

Br.	Relevantni ESIA dokument	Komentar zainteresovanih strana ili dodatna informacija dobijena tokom perioda objavljivanja	ESIA dodatak
1	ESIA	<p>Brojevi poglavlja, tabela i slika treba da budu usklađeni sa odgovarajućim informacijama u sadržaju (nije usklađeno za nekoliko segmenata), npr.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Primjeri mjera ublažavanja uticaja koje bi se mogle primijeniti putem Plana upravljanja bukom i vibracijama tokom izgradnje navedeni su u poglavlju 6.5 (ovo nije navedeno u poglavlju 6.5); - Uticaji su definisani primjenom semantičke procjene projekta, kako je definisano u poglavlju 6.2.2., kako za kratkoročne tako i za dugoročne uticaje (poglavlje 6.2.2. ne postoji u dokumentima). 	<p>U poglavlju 7.5.5 ESIA dokumenta pominju se mjere ublažavanja putem Plana upravljanja bukom i vibracijama tokom izgradnje u poglavlju 6.5, što nije tačno; referenca na 6.5 je naknadno zamijenjena poglavljem 7.6.</p> <p>Poglavlje 7.5.7 ESIA dokumenta upućuje na poglavlje 6.2.2, koje ne postoji; upućivanje na Tabelu 27 je naknadno zamijenjeno poglavljem 7.3.2.</p>
2	ESIA	<p>Definisane lokacije i tačan broj prolaza za životinje treba obezbijediti kako je definisano u Glavnom projektu, pri čemu bi ti prolazi omogućili nesmetanu migraciju životinja sa jedne strane puta na drugu.</p>	<p>Ovaj uslov je priznat i uključen u aktivnost 6.4 u Akcionom planu za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja (ESAP); istraživanje mora biti završeno kako bi se utvrdile ključne lokacije za prelaze za životinje prije izgradnje. Biće izvršeno od strane odgovarajućeg kvalifikovanog lica ekološke struke, a preporuke će biti uključene u finalni projekat.</p>
3	ESIA	<p>Navedite broj stabala koja imaju veliki prečnik i koja treba ponovo zasaditi, pri čemu su ova stabla dio Projekta.</p>	<p>Ovaj uslov je priznat i uključen kao dio aktivnosti 6.1 i 6.2 u Akcionom planu za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja (putem Okvirnog akcionog plana za biodiverzitet imenovanjem ekološkog nadzornika).</p> <p>UZS će imati obavezu da imenuje eksperta ekološke struke koji će biti odgovoran za nadgledanje svih gubitaka stabala i pratećih staništa i obezbjeđivanje obnavljanje gubitaka povezanih sa izgradnjom primjenom lokalnog sjemena i sadnica. Ukoliko takvo obnavljanje nije moguće, onda će se vršiti nadoknada gubitaka. Poglavlje 10 Okvirnog akcionog plana za biodiverzitet pruža dodatne informacije.</p>
4	ESIA	<p>Predmetni dokument predviđa da su najbliže mjerne stanice za monitoring kvaliteta vazduha locirane u Tivtu i Baru. (Trebalo napomenuti da su podaci dostupni i na mjernoj stanici u Kotoru, koja je postavljena u septembru 2019. godine u naselju Sveti Stasije).</p>	<p>Drugi stav poglavlja 8.3 ESIA dokumenta ažuriran je tako da glasi „Najbliže stanice za monitoring nalaze se u Baru i Tivtu. Podaci su takođe dostupni sa stanice za monitoring koja se nalazi u Kotoru, koja je postavljena u septembru 2019. godine u naselju Sveti Stasije“.</p>
5	LARF i LARP	<p>Okvir za otkup zemljišta i preseljenje (LARF) predviđa da će Projekat „vjerovatno imati uticaj na prilično mali broj stambenih objekata“, što će dovesti do „fizičkog preseljenja“. Do sada su identifikovane dvije kuće koje će biti predmet fizičkog preseljenja. Konačni broj kuća koje će biti srušene treba da bude definisan u Planu za otkup zemljišta i preseljenje (LARP-u)? (Odrediti tačan broj objekata koji se moraju srušiti, a ne „preseliti“, u svrhu realizacije ovog Projekta).</p>	<p>Projekat će zahtijevati rušenje dvije kuće.</p> <p>LARF se prvenstveno odnosi na broj slučajeva u kojima će doći do fizičkog preseljenja, a sve u odnosu na činjenicu da proces otkupa zemljišta i preseljenja obuhvata mogućnost da domaćinstva i privredni subjekti mogu zatražiti fizičko preseljenje nakon što sva projektom pogođena lica u potpunosti shvate obim uticaja.</p>

Br.	Relevantni ESIA dokument	Komentar zainteresovanih strana ili dodatna informacija dobijena tokom perioda objavljivanja	ESIA dodatak
			Plan za otkup zemljišta i preseljenje (LARP) potvrđuje da će dvije kuće biti srušene, te će zbog toga doći do fizičkog preseljenja. U Planu je dalje objašnjen proces upravljanja preseljenjem, kao i da se u vrijeme pisanja ovog dokumenta još uvijek čekalo da Uprava za nekretnine Crne Gore (UZN) realizuje verifikaciju činjeničnog stanja na terenu, a na koji način će biti potvrđen broj kuća i ostalih objekata koji će biti srušeni za potrebe projekta.
6	ESIA	Tekst definiše da „biciklističke staze nijesu bile jasno definisane u ovoj početnoj fazi“ (ovu rečenicu treba obrazložiti ili izbrisati - treba reći da Projekat ne uključuje izgradnju biciklističkih staza, u slučaju da je to plan).	Projekat ne uključuje izgradnju biciklističkih staza ili pripadajućih pristupa. U poglavlju 6.4 navodi se da „biciklističke rute nijesu izričito identifikovane u ovoj početnoj fazi, jer građevinske rute još nijesu poznate“. Ovo se odnosi na prikupljanje početnih podataka samo u poglavlju Saobraćaj i transport.
7	ESIA	Dokument treba da predvidi da je obavezno omogućiti nesmetan prolaz vatrogasnim vozilima, vozilima hitne pomoći i spasilačkim vozilima tokom cjelokupnog trajanja građevinskih radova.	Drugi paragraf poglavlja 6.6.1 ESIA dokumenta je ažuriran tako da uključuje „Plan upravljanja saobraćajem tokom izgradnje, a koji će pripremiti Izvođač radova, će definisati odredbe za vatrogasna vozila, vozila hitne pomoći i ostala vozila za hitne situacije kako bi se istim omogućio pristup tokom faze izgradnje, bilo na području na kom se izvode radovi ili na saobraćajnim trakama koje će biti otvorene za saobraćaj“.
8	ESIA i LARP	Neophodno je dati definitivnu procjenu - pretpostavku broja poslovnih subjekata koji će biti zatvoreni tokom izvođenja građevinskih radova, kako bi se moglo doći do zaključka o obimu uticaja ovog Projekta na poslovne aktivnosti u području pod uticajem Projekta.	LARP potvrđuje da je Elaborat eksproprijacije pokazao da se ne očekuje zatvaranje preduzeća. Međutim, Elaborat je potvrdio da su neophodne dalje konsultacije s obzirom na to da je Projekat došao u narednu fazu realizacije. U vrijeme pisanja ovog dokumenta, UZS je čekala da UZN završi proces verifikacije činjeničnog stanja na terenu, što obuhvata i detaljne konsultacije sa svim privrednim subjektima.
9	ESAP	Nezavisni Izvještaj o bezbjednosti saobraćaja i pješaka kompletiran je nakon završetka perioda objavljivanja podataka. Ovaj izvještaj je pripremljen u cilju što boljeg razumijevanja kretanja vozila i pješaka na lokacijama na kojima su predloženi pješački prelazi i skretanja ulijevo duž modernizovanog puta. Izvještaj je dao je 8 preporuka za poboljšanje bezbjednosti pješaka i saobraćaja.	Uprava za saobraćaj je prihvatila Izvještaj uključujući njegove preporuke, koje će sada biti unaprijeđene i implementirane. Budući da je Glavni Projekat već završen, preporuke će biti uključene u detaljni projekat Izvođača radova. Stoga, svaka preporuka je uključena u ažurirani ESAP kao aktivnost 1.7.